

STUDIJSKI BORAVAK NA EDUKACIJI O HOLOKAUSTU, *Jewish Foundation for Righteous, Sveučilište Columbia*

Od 21. do 25. lipnja 2015. godine pohađala sam ljetnu školu za nastavnike posvećenu edukaciji o holokaustu na sveučilištu Columbia u New Yorku. Edukacija se održavala u organizaciji zaklade *Jewish Foundation of Righteous* uz potporu dijela troškova od strane veleposlanstva SAD-a u Zagrebu. Nju je prije dvadeset godina osnovao rabin Harold Schulweis kako bi ispunio židovsku tradiciju traženja i prepoznavanja dobra. Zaklada je JFR primarno cilj pomoći siromašnim i starim kršćanima, kako kažu „nežidovima koji su spasili Židove tijekom Drugoga svjetskog rata“. Danas ih zovemo *Pravednicima među narodima*.

Edukacija u SAD-u namijenjena je prije svega američkim nastavnicima, a u nju su bili uključeni nastavnici gosti iz Europe, 2 nastavnika iz Hrvatske, 2 iz Mađarske i 3 iz Poljske. Glavna organizatorica edukacije i osoba koja je bila zadužena za koordiniranje ljetne škole bila je gđa Stanlee Stahl koju želim posebno pohvaliti zbog svoje profesionalnosti i gostoljubivosti. Gđa Stahl nam je uoči dolaska u New York poslala nastavni priručnik *How was it possible?* te niz članaka koji smo bili dužni prethodno proučiti ne bismo li lakše pratili predavanja stručnjaka. Radionice su bile osmišljene uz predavanja uvaženih povjesničara s američkih i stranih sveučilišta koji su izlagali problematiku holokausta kroz područja kojima se znanstveno bave. Teme predavanja kronološki su pokrivala sve aspekte poduke u školama: korijene antisemitizma, pitanja indoktrinacije i propagande, život u getu, stradanja i otpor, primjere lokalne kolaboracije, pitanja moralnog izbora i dilema, Pravenike među narodima, kao i život nakon Holokausta. Osobito bih ovdje izdvojila predavanje profesorice Alexandre Zapruder, autorice knjige *Salvaged Pages: Young Writers' Diaries of the Holocaust*. U SAD-u je ona vrlo poznata, a kod nas bismo njezinu knjigu preveli kao *Spašene stranice*. Dr. Zapruder je objavila dnevnik židovske djece stradalnika koji učenicima mogu generacijski pomoći da patnju i stradanje dožive empatijski. Dojmljivo je bilo i predavanje dr. Jeffreya Burdsa o potpori lokalnih ljudi Nijemcima u etničkim čišćenju i uništavanju Židova. Osobito dragocjen dio edukacije bilo je svjedočenje gospodina Romana Kenta koji je preživio Auschwitz i život u getu u Lodzu te koji educira nastavnike i učenike svojim osobnim svjedočenjem.

Nakon svakog predavanja uslijedila je rasprava u obliku pitanja i odgovora, a potom pedagoški dio. U tom su dijelu nastavnici razmjenjivali iskustva o tome na koji način oni obrađuju problematiku u školi s učenicima, koju su prethodno predavači izložili u svom predavanju. Pedagoške radionice bile su najkorisniji dio edukacije, na kojem smo dobili ideje, ali i razmijenili svoja hrvatska pedagoška iskustva u podučavanju o holokaustu. Ovdje moram primijetiti da nam na nacionalnoj razini nedostaju nastavni materijali i kvalitetan priručnik

o podučavanju o holokaustu kakav imaju američki nastavnici. JFR nas je opskrbio dodatnim edukativnim materijalima, poput knjiga, postera, videomaterijala kojima se možemo koristiti u radu u razredu. Ipak, naša iskustva i primjeri iz Gimnazije Daruvar izazvali su pohvalu američkih kolega, čime se još jednom pokazuje da kreativnost nastavnika i učenika leži u motivaciji i volji za rad unatoč poteškoćama ili nedostatnosti u obrazovnom sustavu.

Nastavnici iz Europe bili su dužni održati kratku prezentaciju o tome kako obrađuju neku temu iz povijesti holokausta. Moje predavanje bilo je prikaz aktivnosti koje sam radila s učenicima Gimnazije Daruvar u školskoj godini 2014./2015.. Ovdje osobito ističem dodatnu nastavu iz povijesti koju je na temu holokausta u ovoj školskoj godini jedanput tjedno s velikim zanimanjem pohađalo redovito 30-ak učenika daruvarske gimnazije. Američki nastavnici pokazali su se vrlo ugodnim i ljubaznim domaćinima. Ugodnu radnu atmosferu dodatno je upotpunio New York. I za Amerikance, New York je poseban grad u kojem se stil slobodnog življenja i neograničenog liberalizma osjeća na svakom koraku. Šetajući ulicom mogu se susresti ljudi različitih rasa, vjera i orijentacija u skladnom suživotu užurbanoga grada koji nikada ne spava. U gradu obvezno treba posjetiti muzeje poput Metropolitan Museuma ili MoMa – muzeja moderne umjetnosti i, naravno, po mogućnosti predstava na Broadwayu.

Edukaciju u New Yorku smatram vrlo dragocjenom i vrijednom za svoj osobni profesionalni razvoj. Pomogla mi je da o nekim aspektima holokausta produbim svoja znanja, pružila mi je mogućnost da razmijenim iskustva s američkim i europskim kolegama i učvrstila mi želju za daljnjim stručnim usavršavanjem na tu temu.

Valerija Turk-Presečki